

Metsäpeuran esiintyminen Limakon tuulipuistoalueella – metsästysseurojen jäsenten haastattelut

Sisällysluettelo

1	Yhteystiedot	2
2	Selvityksen tavoite ja tausta	3
3	Selvityksen toteutus	5
4	Aineisto ja menetelmät	6
5	Metsäpeurahavainnot Limakon alueella	6
6	Johtopäätökset.....	7
7	Lähteet	8
	Liitteet.....	9

13.12.2023

1 Yhteystiedot

Tilaaja

Suomen Hyötytuuli Oy
Panu Piirtola
panu.piirtola@hyotytuuli.fi

Yhteydenpito seuroihin ja haastattelun toteuttaminen:
Jouni Saukko
Suomen Hyötytuuli Oy

Raportin laatijat

Sitowise Oy

Aineiston analyysi ja raportointi:
Lisa Leinonen, Luk (ympäristötiede)
lisa.leinonen@sitowise.com
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Espoo

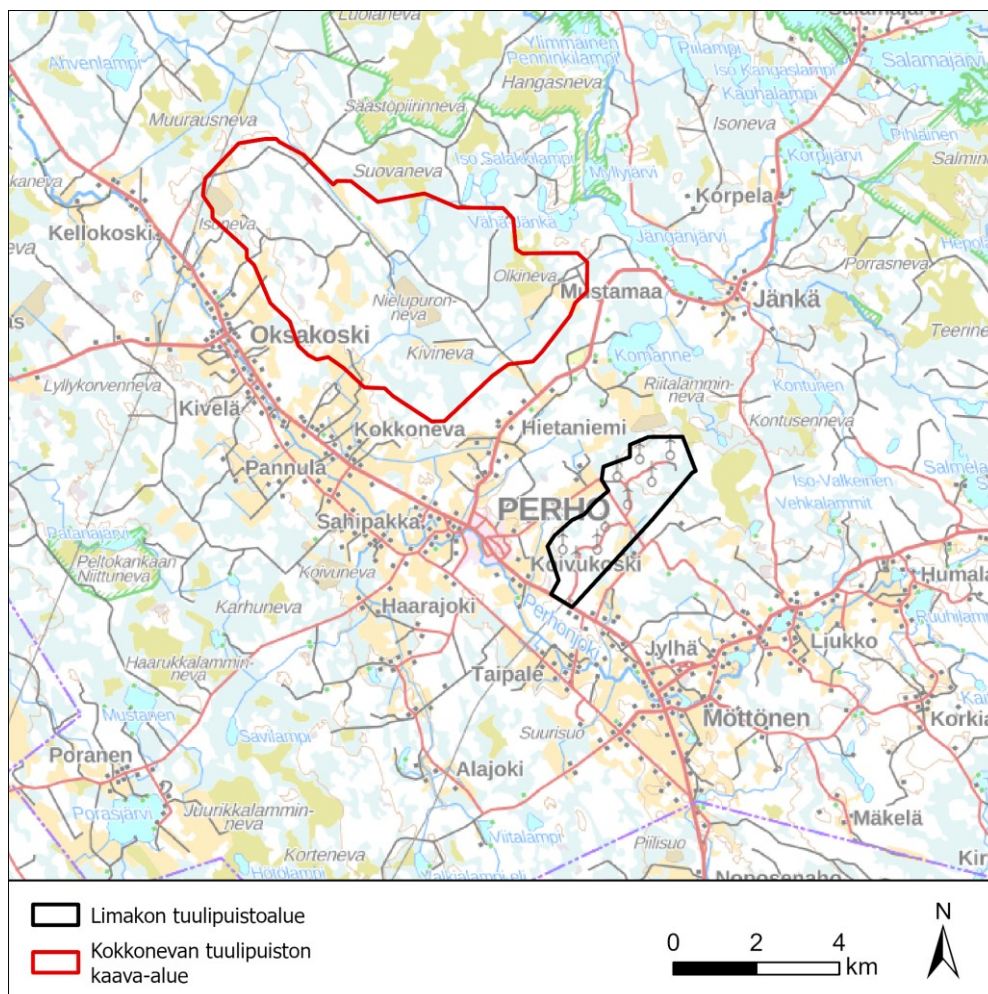
Laadunvarmistus:
Risto Haverinen, VTT (sosiologia, ympäristöpolitiikka)
risto.haverinen@sitowise.com
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Espoo

13.12.2023

2 Selvityksen tavoite ja tausta

Suomen Hyötytuuli Oy:n tavoitteena oli selvittää haastattelemalla paikallisia metsästäjiä metsäpeurojen (*Rangifer tarandus fennicus*) ja mahdollisesti muiden peura- ja hirvieläinten kantojen esiintymistä toiminnassa olevalla Limakon tuulipuistoalueella. Limakon alue sijaitsee runsaan kilometrin etäisyydellä Perhon kuntakeskuksesta koilliseen Jyväskylätien koillispuolella (Kuva 1). Limakon tuulipuisto rakennettiin vuonna 2016 ja hankkeen toteuttaja oli Taalerin Pääomarahastot Oy. Tuulipuisto on kooltaan 621 ha sisältää 9 tuulivoimalaa. Yksi selvityksen tavoitteista oli selvittää, miten tuulivoimapuiston käyttöönotto on vaikuttanut metsäpeurojen määrään. Tämä selvityksen tuloksia on tarkoitus hyödyntää Perhon Kokkonevan tuulivoimapuiston osayleiskaavatyön lisänä (Kuva 1).

Kuva 1. Perhon Limakon tuulivoimapuiston alue ja Kokkonevan tuulivoimapuiston kaava-alue

13.12.2023

Limakon tuulipuiston osayleiskaavan selostuksen (2014) laadinnassa tehdyn perus- ja ympäristöselvityksen mukaan Suomenselällä esiintyy metsäpeuroja, mutta sen esiintymisalueen painopiste on Limakosta kymmeniä kilometrejä länteen. Vuoden 2013 talvilaskennoissa metsäpeuroja ei havaittu Perhon alueella, vaan ne keskittyivät pääasiassa Lappajärven pohjois- ja koillispuolelle, välille Evijärvi–Kaustinen–Veteli–Räyrinki–Sääksjärvi–Vimpeli. Lisäksi havaintoja tehtiin Vimpeli–Alajärvi-alueilta, ja kaukaisimmat peurahavainnot saatiin Soini–Karskula-väliltä. Kesäaikaan metsäpeurat liikkuvat laajemmilla alueilla, mutta niiden elinalue voi ulottua ainakin Limakon alueen lähelle, sillä metsäpeura on Perhon lounaisrajalla sijaitsevien Hötölamminnevan Natura-alueen sekä Perhossa sijaitsevien Hangasneva-Säästöpiirinnevan ja Salamajärven Natura-alueiden suojeluperustelaji.

Ruotsissa vuonna 2012 julkaistusta tutkimuskatsauksesta (Helldin ym. 2012) käy ilmi, että tuulivoimalat voivat vaikuttaa maanisäkkäisiin usealla eri tavalla, joista keskeisin ja tunnetuin vaikutus aiheutuu voimala-alueille rakennettavasta tieverkosta, mikä lisää virkistyskäyttöä, metsästystä ja muuta vapaa-ajan liikennettä alueelle. Lisääntyvä ihmisten läsnäolo alueella vaikuttaa esimerkiksi hirvieläinten ja pe-toeläinten käyttäytymiseen, ja se voi aiheuttaa kantojen vähenemistä ainakin tilapäisesti.

Helldinin ym. (2012) katsauksen mukaan riistaeläimet voivat jossain määrin sopeutua tuulivoimaloista aiheutuviin häiriöihin, erityisesti silloin, kun niillä ei ole muita vaihtoehtoisia elinalueita. Sopeutumiskyky vaihtelee kuitenkin lajin, vuodenajan ja häiriön tyypin mukaan. Eläinten reaktiot häiriöihin voivat myös riippua siitä, onko tuulivoimala-alueella jo entuudestaan ihmisen toiminnasta johtuvia häiriöitä vai onko kyseessä harvaan asuttu alue. Lisäksi vaikutukset riippuvat tuulivoimala-alueen koosta.

Esimerkiksi hirvien oleskelu tuulivoiman tuotantoalueella ja sen lähiympäristössä todennäköisesti vähenee tuulivoimahankkeen rakentamisen sekä ensimmäisten toimintavuosien aikana. Grandinin (1997) mukaan ne kuitenkin tottuvat niille vaarattomiin häiriöihin melko nopeasti, kuten myös uusiin tiealueisiin tai ihmistoiminnan lisääntymiseen (Reimers & Colman 2006, Stankowich 2008). Elinympäristössä tapahtuvat muutokset lisäävät alueella hirvieläimille soveltuvia

13.12.2023

ruokailualueita ja uuden tiestön tarjoamat käytävävaikutukset helpottavat niiden liikkumista alueella.

3 Selvityksen toteutus

Metsäpeurojen esiintymistä Limakon tuulipuiston alueella selvitettiin metsästysseurojen jäsenten haastatteluilla, joissa käytettiin etukäteen valmisteltua kyselylomaketta. Yhteydenotot metsästäjiin sekä haastattelut toteutti Suomen Hyötytuuli Oy. Sitowise Oy toteutti Suomen Hyötytuulen Oy:n toimeksiannosta selvityksen aineiston analysoinnin ja raportoinnin. Saatua tietoa voidaan hyödyntää jatkossa mm. sidosryhmäyhteistyön syventämisessä sekä lähtökohtana vastaavissa tulevaisuudessa toteutettavissa selvityksissä. Tietoja voidaan myös käyttää vertailukohtana mahdollisissa tulevaisuudessa tuulivoimahankkeen rakentamisen jälkeisissä selvityksissä, joilla tarkkaillaan metsäpeuran kannan kehittymistä.

Limakon tuulipuisto sijaitsee Perhon Ylipään metsästysyhdistyksen ja Koillis-Perhon Eränkävijät ry:n metsästyksmailla. Suomen Hyötytuulen Oy:sta saatujen tietojen mukaan Perhon Ylipään metsästysyhdistyksessä on 140 jäsentä, joista vajaa 30 on aktiivisesti hirvenmetsästyksessä mukana. Koillis-Perhon eränkävijöissä on 160 jäsentä, joista hirvenmetsästyksessä on 12 henkeä.

Selvityksen aineisto kerättiin niin, että viisi Perhon Ylipään metsästysyhdistyksen jäsentä haastateltiin 20.11.2023 paikan päällä metsästäjien käyttämällä laavulla Perhossa. Koillis-Perhon Eränkävijät ry:n kolme edustajaa haastateltiin seuraavana päivänä ja yksi edustaja 28.11.2023 puhelimitse. Loput kaksi Perhon Ylipään metsästysyhdistyksen jäsentä haastateltiin aamulla 30.11.2023 puhelimitse. Yhteensä havaintoja kerättiin 11:ltä kyseisten metsästysseurojen jäseneltä.

Metsästysseurojen jäsenten havaintoja sekä näkemyksiä metsäpeurojen ja muiden peura- ja hirvieläinten määrällisistä muutoksista kirjoitettiin ylös. Haastattelurunkona käytettiin Suomen Hyötytuuli Oy:n laatimaa kyselylomaketta, johon paikan päällä haastateltavat kirjoittivat vastauksensa itse, ja puhelinhaastatteluilla saadut vastaukset kirjoitettiin heidän puolestaan. Kyselylomake on selvityksen liitteenä 1.

13.12.2023

4 Aineisto ja menetelmät

Taustatietoina haastatelluilta kysyttiin miten usein ja mihin vuoden- ja vuorokaudenaikaan he liikkuvat alueella. Lisäksi kysyttiin, montako näköhavaintoa metsäpeuroista he olivat viimeisen vuoden aikana tehneet Limakon tuulipuistoalueella, ja missä yhteydessä havainnot oli tehty.

Kyselylomakkeen avulla selvitettiin, ovatko liikkuvien metsäpeurojen määrät muuttuneet tuulivoimapuiston käyttöönoton jälkeen, ja mitkä tekijät siihen mahdollisesti ovat vaikuttaneet. Lopuksi tiedusteltiin kokemuksia ja havaintoja siitä, miten muut peura- ja hirvieläinten kannat ovat muuttuneet. Tämän selvityksen tulokset on raportoitu analysoimalla laadullisesti kyselylomakkeisiin kirjoitetut vastaukset.

5 Metsäpeurahavainnot Limakon alueella

Suurin osa haastatelluista (n=8) ilmoitti liikkuvansa Limakon alueella ainakin kerran kuukaudessa tai useammin. Enemmistö haastatelluista (n=7) liikkuu alueella lokakuun ja joulukuun välillä. Muut selvitykseen osallistuneet liikkuvat alueella myös kesällä ja talvella, ja lisäksi muutama liikkuu alueella ympäri vuoden. Liikkuminen alueella ajoittuu aamu-, ilta- ja päiväsaikaan, muttei kellään haastatelluista yöaikaan.

Kaikki selvitystä varten haastatellut ovat ilmoittaneet havainneensa käyntinsä yhteydessä metsäpeuroja tai metsäpeuran jälkiä (jätöksiä, maa- tai lumijälkiä tms.). Jokainen heistä on ilmoittanut tehneensä 10-100 metsäpeurojen näköhavaintoa Limakon alueella viimeisen vuoden aikana. Pääasiassa havaintoja on tehty metsästyksen yhteydessä tai ohi kulkiessa.

Näkemykset liikkuvien metsäpeurojen määrien muutoksesta Limakon tuulipuiston käyttöönoton jälkeen jakautuivat. Seitsemän haastatellun mielestä metsäpeurojen määrä alueella on lisääntynyt, ja neljän mielestä niiden määrä on pysynyt ennallaan. Yksi haastatelluista mainitsi, että tuulivoimapuiston rakennusvaiheen aikana havainnot vähenivät, mutta rakennusvaiheen päätyttyä määrät ovat palaneet ennalleen. Yhdenkään mielestä havaittu metsäpeurojen määrä ei ollut pienentynyt. Esitetyistä näkemyksistä vaikuttavimmaksi tekijäksi metsäpeurojen määrään ravinto nousi eniten esille (n=7). Ravinnon lisäksi yksittäisinä

13.12.2023

metsäpeurojen määrään vaikuttavina tekijöinä mainittiin pedot, käytössä olevat tiet liikkumiseen, vaellus, laidunrytmi, asutus ja vuosittainen muuttokohteen vaihtelu.

Kuuden haastatellun mielestä muiden peura- ja hirvieläinten kannoissa alueella ei olisi tapahtunut muutosta Limakon tuulivoimapuiston käyttöönoton jälkeen. Neljä haastatelluista huomautti kauriskantojen kasvaneen alueella. Vastauksissa myös mainittiin, että seuran hirviluvista jopa puolet kaadetaan tuulipuiston alueelta. Yksi haastatelluista totesi jopa, että peurakanta vaikeuttaa metsästystä alueella. Lisäksi todettiin, että kannat vaihtelevat vuosittain.

Metsäpeurojen sekä muiden peura- ja hirvieläinten määrien muutosten lisäksi metsästäjät toivat esille muita havaintojaan liittyen riistaeläinten käyttäytymiseen ja esiintymiseen Limakon alueella. Todettiin esimerkiksi, että peurat ja kauriit viihtyvät erityisen hyvin tuulipuistoalueella, eivätkä eläimet karsasta tuulivoimaloita. Mainittiin myös, että peurat, samoin kuin metsästäjät, hyötyvät hoidetusta tiestöstä, ja että Limakon alueella on nähty jopa 200–300 yksilöä alueella kerrallaan. Erään havaitsijan mielestä tuulivoimalla ei ole vaikutusta hirvieläimiin, mutta sillä saattaa olla vaikutusta lintuihin.

6 Johtopäätökset

Tätä selvitystä varten haastatelluilta Limakon alueen metsästysseurojen jäseniltä saatujen havaintojen mukaan Limakon tuulipuiston toiminta ei ole vaikuttanut metsäpeurojen määrään vähentävästi lukuun ottamatta hankkeen rakentamisvaihetta. Osa metsästäjistä koki, että metsäpeurojen määrä on kasvanut tuulipuiston käyttöönoton jälkeen ja osa koki, että kanta on pysynyt ennallaan.

Suurin osa selvitykseen haastatelluista perusteli havaitsemiaan muutoksia metsäpeurojen määrässä muilla tekijöillä kuin tuulipuiston käyttöön ottamisella. Muina tekijöinä tuotiin esille esimerkiksi ravinto, pedot tai tiet, joita peurat käyttävät liikkumiseen. Muiden peura- ja hirvieläinten kantojen koettiin pysyvän ennallaan ja kauristen määrän kasvavan. Haastatelluilta Limakon alueen metsästäjiltä saadut havainnot metsäpeurojen määrällisistä muutoksista ovat linjassa aiemmista tutkimuksista saatujen tulosten kanssa (esim. Helldin ym. 2012).

13.12.2023

Suomessa on toistaiseksi vähän tutkittua kokemukseen pohjaavaa tietoa tuulivoimaloiden vaikutuksista riistakantoihin. Kiinnostus asiaa kohtaan nousee uusien tuulivoimahankkeiden myötä. Aihepiiristä on käytettävissä muutamia aikaisempia, pääasiassa ulkomailta tehtyjä tutkimuksia, ja Luonnonvarakeskus on käynnistänyt uuden tutkimushankkeen asian ympärille.

Toteutuneiden tuulivoimahankkeiden vaikutuksista riistalajistoon on tärkeä saada lisää tietoa. Lisäksi vaikutuksia on tarpeen seurata ympäristövaikutusten arviointien yhteydessä sekä hankkeiden toteutumisen jälkeen.

7 Lähteet

Grandin T. 1997. Assessment of stress during handling and transport. *Journal of Animal Science* 75:249–257

Helldin, J.O; Jung, J.; Neumann, W.; Olsson, M.; Skarin, A. & Widemo, F. 2012. The impacts of wind power on terrestrial mammals - A synthesis. Report 6510, Swedish Environmental Protection Agency.
<https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/ovriga-pub/vindval/978-91-620-6510-2.pdf>

Limakon tuulipuiston osayleiskaava selostus. 2012. luettu 4.12.2023
https://perho.com/wp-content/uploads/2021/05/SELOSTUS_Perho_Limakko_tuulipuiston_OYK.pdf

Reimers E. & Colman J.E. 2006. Reindeer and caribou (*Rangifer tarandus*) response towards human activities. *Rangifer* 26:55–71.

Stankowich, T. 2008. Ungulate flight responses to human disturbance: A review and meta-analysis. *Biological Conservation* 141:2159–2173.

13.12.2023

Liitteet

Liite 1

Suomen Hyötytuuli: Metsäpeurakysely Limakon tuulivoimapuiston alueen metsästäjille

Suomen Hyötytuuli toteuttaa kyselytutkimuksen metsäpeuran esiintymisestä tuulipuistoalueella. Tutkimuskohdeeksi on valittu Taaleri Oyj:n Limakon tuulipuistoalue Perhossa, ja kysely kohdistetaan Limakon alueen metsästäjille.

1. Kuinka usein käytte Limakon tuulipuiston alueella?

Kerran vuodessa tai harvemmin / usean kerran vuodessa / kerran kuussa tai useammin

2. Mihin vuodenaikaan käyntinne pääosin ajoittuu?

Tammi-maaliskuu / huhti-kesäkuu / heinä-syyskuu / loka-joulukuu

3. Mihin vuorokaudenaikaan käyntinne pääosin ajoittuu?

Yö / päivä / aamu- tai ilta

4. Oletteko havainnut käyntinne yhteydessä metsäpeuroja tai metsäpeuran jälkiä (jätöksiä, maa- tai lumijälkiä tms.)?

En ole havainnut / Kyllä, kuinka usein: _____

5. Montako näköhavaintoa teillä on metsäpeuroista Limakon alueella viimeisen vuoden ajalta?

6. Milloin ja missä yhteydessä näköhavainnot on tehty?

7. Onko mielestänne Limakon alueella liikkuvien metsäpeurojen määrä muuttunut tuulipuiston käyttöönoton jälkeen ja millä tavalla (lisääntynyt, vähentynyt tai siirtynyt)?

Ei ole muuttunut / On muuttunut, millä tavoin (arvio muutoksesta, sen määrästä ja laadusta)?

13.12.2023

-
-
8. Mitkä seikat mielestänne vaikuttavat alueen metsäpeurojen määrään (esimerkiksi metsästys, tuulivoima, ravinto, pedot, liikenne, asutus yms.)?

-
-
9. Onko muiden peura- tai hirvieläinten kannoissa alueella tapahtunut mielestänne muutosta Limakon tuulipuiston käyttöönoton jälkeen?

Ei / On, millaista: _____

Muita huomioita:

